

Ἡ ἐκτὸς τοῦ Τριωδίου ὑμνογραφία τῆς Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ οἱ ἀδημοσίευτοι ὕμνοι τῆς

Χρυσοβαλάντη Ἰωαννίδη*

Ἡ Ὑμνογραφία τῆς Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας, ἡ ὁποία περιέχεται στὸ ἔντυπο βιβλίον τοῦ Τριωδίου καὶ διατελεῖ σὲ λειτουργικὴ χρῆσι¹, ἔχει χαρακτηρὰ θριαμβευτικὴ καὶ ἀντλεῖ τὰ θέματά της κυρίως ἀπὸ τὴν ἑορτὴ τῆς ἀναστήλωσης τῶν ἀγίων εἰκόνων, μὲ ἀρκετὰ ὅμως λείψανα ἀπὸ τὸ παλαιότερο λειτουργικὸ στρώμα τῆς Κυριακῆς τῶν Προφητῶν². Ἀρχικὰ ἢ Α΄ Κυριακὴ τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς ἦταν ἀφιερωμένη στὴ μνήμη τῶν Προφητῶν, στοιχεῖο ποὺ διαφαίνεται καθαρὰ στὸ Ἀποστολικὸ καὶ Εὐαγγελικὸ ἀνάγνωσμα τῆς ἡμέρας³, καθὼς καὶ στὸ Προκείμενο καὶ Ἀλληλουάριο ποὺ προηγοῦνται αὐτῶν⁴. Ὡς πρὸς τὸ παλαιότερο αὐτὸ ἑορτολογικὸ περιεχόμενον τῆς Α΄ Κυριακῆς τῶν Νηστειῶν χαρακτηριστικὸ εἶναι ὅτι τὰ Ἀσματικὰ Τυπικὰ στὸ σύνολό τους, καθὼς καὶ σὲ μερικὰ χειρόγραφα Τριώδια τῶν Γ΄-ΙΑ΄ αἰώνων, μνημονεύεται μόνον ἡ μνήμη τῶν Προφητῶν⁵. Ἀντίθετα σὲ μεταγενέστερα

* Ὁ Χρυσοβαλάντης Ἰωαννίδης εἶναι Διδάκτωρ Θεολογίας μὲ εἰδίκευση στὴ Βυζαντινὴ Μουσικολογία καὶ ἐκπαιδευτικὸς.

1. Βλ. *Τριώδιον Κατανυκτικόν*, Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἀθῆναι 1960, σσ. 133-138.

2. Βλ. Ἰω. Φουντούλης, *Λογικὴ Λατρεία*, Θεσσαλονίκη 1971, σ. 34, Εὐ. Θεοδώρου, *Ἡ μορφωτικὴ ἀξία τοῦ ἰσχύοντος Τριωδίου*, ἐν Ἀθήναις 1986, σ. 29, *ΘΗΕ*, τόμος Θ΄, Ἀθῆναι 1962, σ. 957.

3. *Ἐβρ.* 11, 24-26, 32-40 καὶ *Ἰω.* 1, 44-52 ἀντίστοιχα.

4. *Δανιήλ* 3, 24-25 (Προσευχὴ Ἀζαρίου) καὶ *Ψαλμ.* 98, 6. ἀντίστοιχα. Βλ. καὶ Ἰω. Φουντούλης, *Λογικὴ Λατρεία*, σ. 3.

5. Βλ. ἐνδεικτικὰ τὰ χειρόγραφα Τριώδια Σινᾶ 733, φ. 77α, 736 φ. 68β, 755 φ. 36α καὶ τὰ Ἀσματικὰ Τυπικὰ Πάτμου 266 στὸ J. A. Dmitrievski, *Opisanie liturgitjeskich Rucopisej*, τ. Α΄ (*Τυπικά, Περιγραφή λειτουργικῶν χειρογράφων τῆς Ὁρθόδοξης Ἀνατολῆς*), Kiev

Τυπικά που σχετίζονται με τη Στουδιτική Μοναστική Παράδοση το αρχικό θέμα της Κυριακής μνημονεύεται μαζί με το νεώτερο⁶.

Κατά συνέπεια, εκτός από τους ύμνους που περιλαμβάνονται στο ισχύον βιβλίο του Τριωδίου, βρίσκουμε επιπλέον ύμνογραφικό υλικό σε διάφορες εκδόσεις λειτουργικών κειμένων⁷, καθώς και άδημοσίευτο σε μερικούς χειρόγραφους κώδικες⁸, με θέμα τόσο τις άγιες εικόνες, όσο και την παλαιότερη έορτή των Προφητών.

Συγκεκριμένα, τὰ μονόστροφα τροπάρια αὐτῆς τῆς κατηγορίας συνοψίζονται στὰ παρακάτω:

α) Δύο ἀκολουθίες Εἰρμῶν σὲ ἦχο πλ. Α΄ με ἀναφορὲς στὴν έορτὴ τῆς Ὁρθοδοξίας⁹, ἡ πρώτη τοῦ Βασιλείου μοναχοῦ ἀπὸ τῆ Μονῆ τῶν Ἀκοιμήτων¹⁰ καὶ ἡ δευτέρη ποίημα τοῦ Γεωργίου τοῦ Ἀνατολικοῦ¹¹.

1895, σ. 115 καὶ Τιμίου Σταυροῦ 40 στὴν έκδοση τοῦ J. Mateos, *Le typicon de la Grande Eglise, MS Sainte-Croix no 40 (Xe siècle)*, τ. Β΄, *Orientalia Christiana Analecta* 166, Roma 1963, σ. 20.

6. Βλ. τὸ Τυπικὸ Μεσσηνῆς τῆς Κάτω Ἰταλίας στὸ Μ. Arranz, *Le typicon du Monastere du Saint-Sauver à Messine, codex Messinensis gr. 115 (A.D. 1131)*, *Orientalia Christiana Analecta* 185, Roma 1969, σ. 213 καὶ τὸ Κανονάριο Σινᾶ 150 στὸ J. A. Dmitrievski, *Opisanie liturgitjeskich Rucopisej, ὁ.π.*, σ. 186.

7. Τέτοιες έκδόσεις εἶναι οἱ παρακάτω:

α) *Τριώδιον Κατανυκτικόν*, ἐν Ρώμῃ 1879

β) *Ἀκολουθία τῶν Ἀνωμόνων...*, *Ἀκολουθία τῆς Ἁγίας Μεταλήψεως, καὶ αἱ Θεῖαι Λειτουργία τῶν ἐν ἀγίοις Πατέρων ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου καὶ Βασιλείου τοῦ Μεγάλου...* [Romae, curante Ph. Vitali] 1738.

γ) P. Maas, *Fruhbyzantinische kirchenpoesie*, Bonn 1910.

δ) *NEA ΣΙΩΝ*, Ἐκκλησιαστικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα, ἐν Ἱεροσολύμοις 1901 καὶ ἐξῆς.

ε) Π. Τρεμπέλας, *Ἐκλογή Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Ὑμνογραφίας*, Ἀθῆναι 1949 καὶ

στ) Σ. Εὐστρατιάδης, *Εἰρμολόγιον, τῆ συνεργασία Σπυρίδωνος μοναχοῦ Λαυριώτου*, Chennevieres-Sur-Marne: L'Ermitage 1932 [Ἀγιορειτικὴ Βιβλιοθήκη 9].

8. Οἱ κώδικες αὐτοὶ περιλαμβάνουν Τριώδια τοῦ Ι΄-Ιζ΄ αἰ. (κώδικες Σινᾶ 733, 736, 755, Διονυσίου 58 καὶ 400, Ἰβήρων 42, Βατοπεδίου 1159, 1183 καὶ Μ. Λαύρας Γ105, Θ85), παλαιοβυζαντινὰ Στιχηράρια (Σινᾶ 1241) καὶ Συλλογὲς Κοντακίων (Παντελεήμονος 659, 660, Πάτμου 213, Σινᾶ 926, Μ. Λαύρας Γ27 καὶ Βατοπεδίου 1041).

9. Οἱ εἰρμοὶ αὐτοὶ ἔχουν δημοσιευθεῖ στὸ Σ. Εὐστρατιάδης, *Εἰρμολόγιον, τῆ συνεργασία Σπυρίδωνος μοναχοῦ Λαυριώτου*, ὁ.π., σσ. 205-207, σύμφωνα με τὸν κώδικα Μ. Λαύρας Β32 φ. 186β-187α.

10. Γιὰ τὸν ὕμνογράφο Βασίλειο Μοναχό, βλ. Π. Τρεμπέλας, *Ἐκλογή ... Ὑμνογραφίας*, ὁ.π., σ. 136.

11. Γιὰ τὸν Γεώργιο Ἀνατολικὸ βλ. ΘΗΕ, τ. Δ΄, σ. 475, Σ. Εὐστρατιάδης, «Γεώργιος

β) Τέσσερα Μεσώδια Καθίσματα σὲ ἦχο δ' πρὸς τὸ «Ὁ ὑψωθεὶς ἐν τῷ Σταυρῷ»¹², «Ταχὺ προκατάλαβε»¹³ καὶ «Κατεπλάγη Ἰωσήφ»¹⁴ καὶ ἓνα σὲ ἦχο πλ. δ' πρὸς τὸ «Τὴν σοφίαν καὶ Λόγον»¹⁵.

γ) Ἐνα Ἐξαποστειλάριο προερχόμενο ἀπὸ τὸ παλαιότερο στρῶμα τῶν Προφητῶν σὲ ἦχο Γ' κατὰ τὸν πρόλογο «Ἐν πνεύματι τῷ ἱερῷ»¹⁶ καὶ ἐπιπλέον ἄλλα δύο Ἐξαποστειλάρια καὶ τὰ ὁμοιά τους Θεοτοκία σὲ ἦχο Β' κατὰ τοὺς προλόγους «Τοῖς μαθηταῖς συνέλθωμεν» καὶ «Τῶν Μαθητῶν ὁρώντων σε», μὲ ἀναφορὰ στὸ νεώτερο θέμα¹⁷.

δ) Δύο Ἰδιόμελα ἀπὸ τὸν παλαιοβυζαντινὸ μουσικὸ κώδικα Σινᾶ 1241¹⁸. Τὸ πρῶτο ἀνήκει στὸ σῶμα τοῦ Ἑσπερινοῦ καὶ ἀναφέρεται στὸ νεώτερο θέμα, ἐνῶ τὸ δεύτερο ψάλλεται «Τῇ Κυριακῇ πρωὶ εἰς τὸ κατὰ Μᾶρκον Εὐαγγέλιον» καὶ τὸ περιεχόμενό του ἀφορᾷ τὴν ἑορτὴ τῶν Προφητῶν.

ε) Τέσσερα Στιχηρὰ τῶν Προφητῶν¹⁹ σὲ ἦχο Α' πρὸς τὸν πρόλογο «Πανεύφημοι μάρτυρες», τὰ ὁποῖα ψάλλονταν στὸν Ἑσπερινὸ ἢ στὸν

Ἄγιοπολίτης ὁ Ἀνατολικός», *Νέα Σιών* 37 (1938), σσ. 685-691 καὶ Ν. Τωμαδάκης, *Εἰσαγωγή εἰς τὴν Βυζαντινὴν Φιλολογίαν*, τ. Β': *Βυζαντινὴ ὑμνογραφία καὶ ποίησις*, Ἀθῆναι 1965, σσ. 46-47.

12. Βλ. στοὺς κώδικες Βατοπεδίου 1159 φ. 203β καὶ Ἰβήρων 42 φ. 53β. Ἀπαντᾷ ἐπίσης καὶ ὡς προοίμιο Κοντακίου, βλ. παρακάτω.

13. Βλ. Βατοπεδίου 1159, φ. 203α, 1183 φ. 95α, Σινᾶ 733 φ. 77α, Μ. Λαύρας Γ105 φ. 28α.

14. Βλ. Σινᾶ 733 φ. 77β καὶ παρακάτω.

15. Βλ. Σινᾶ 733 φ. 77β. καὶ παρακάτω.

16. Βλ. Ν. Τωμαδάκης, *Ρωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ Ὕμνοι*, τ. Γ', Ἀθῆναι 1957, σ. ροα' καὶ Βατοπεδίου 1183 φ. 96β, Μ. Λαύρας Γ150 φ. 26β καὶ Σινᾶ 926 φ. 98α.

17. Βλ. Ἰβήρων 42 φ. 56α καὶ Σινᾶ 755 φ. 40β ἀντίστοιχα. Ἐπίσης βλ. παρακάτω τὸ ποιητικὸ τοὺς κείμενο.

18. Βλ. φφ. 23β-24α καὶ παρακάτω. Ὁ κώδικας αὐτὸς ἀποτελεῖ σημεῖο ἀναφορᾶς γιὰ τὴν πλούσιά του ἀδημοσίευτη ὑμνογραφία, ἡ ὁποία προσδιορίζεται μὲ τὸν ὄρο «ξένον». Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸν ἐπισημαίνονται τὰ Ἰδιόμελα ποὺ ἀπορρίφθηκαν ἀπὸ τὴν τυποποιημένη συνοπτικὴ ἐκδοχὴ τοῦ Στιχηραρίου, ἡ ὁποία παγιώθηκε καὶ διαδόθηκε τὸ τελευταῖο τέταρτο τοῦ ΙΒ' αἰ. μὲ τὴ μέση πλήρη βυζαντινὴ σημειογραφία, βλ. H. Follieri – O. Strunk, *Triodion Athoum*, τ. Α': *Pars Suppletoria*, "Monumenta musicae Byzantinae", Principale 9, Copenhagen 1975, σσ. 28-34.

19. Τὰ τρία πρῶτα Στιχηρὰ ἔχουν δημοσιευθεῖ καὶ στὸ *Ἀκολουθία τῶν Ἀνωλύμων [Romae, curante Ph. Vitali] 1738*, βλ. καὶ παρακάτω.

Ἵορθρο τῆς ἑορτῆς²⁰ ἢ στοῦ Ἀπόδειπνο²¹ καὶ τρία προσόμοια σὲ ἦχο δ' πρὸς τὸν πρόλογο «Ὁ ἐξ ὑψίστου κληθεὶς»²².

στ) Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ παραπάνω ὁμοειδῆ τροπάρια ἀντλοῦμε ἀπὸ Ἀσματικά καὶ Στουδιτικά Τυπικά τῶν Γ-ΙΒ' αἰῶνων²³ καὶ μερικὰ μεμονωμένα τροπάρια:

- «Ἡ σεπτὴ τῶν Προφητῶν σου πανήγυρις» σὲ ἦχο δ' ποὺ φαλλόταν στοῦ Γ' Ἀντίφωνο τοῦ Ἀμώμου²⁴.

- «Καὶ ἐν πυρὶ παραδειχθεὶς» σὲ ἦχο β', φαλλόμενο εἴτε στοῦ Ν' Ψαλμοῦ, εἴτε ὡς Κάθισμα²⁵.

- «Καὶ ὁ χορὸς τῶν Προφητῶν» σὲ ἦχο β', τὸ ὁποῖο παραδίδεται καὶ στοῦ ἰσχυοῦν σήμερα Τριώδιο, φαλλόμενο μετὰ ἀπὸ τὸν Κανόνα τοῦ Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου²⁶. Μαρτυρεῖται ὅμως ὅτι εἶχε καὶ ἄλλη θέση μέσα στὴν Ἀκολουθία τῆς Α' Κυριακῆς τῶν Νηστειῶν: στοῦ Ἵορθρο, ὡς Κάθισμα πρὶν ἢ μετὰ ἀπὸ τὸν Πολυέλαιο²⁷, εἴτε μετὰ ἀπὸ τὸν Ν' Ψαλμὸ²⁸ καὶ στὴ Θεία Λειτουργία ὡς Εἰσοδικό²⁹.

- «Τὴν τῶν ἀληθινῶν δογματῶν» σὲ ἦχο βαρὺ, φαλλόμενο ὡς Μεσώδιο Κάθισμα, εἴτε ὡς Ὑπακοή³⁰.

20. Βλ. EBE 788 στοῦ J.A. Dmitrievski, *Opisanie liturgitjeskich Rucopisej*, τ. Α', σ. 520, καθὼς καὶ στοὺς κώδικες Σινᾶ 733 φ. 78β, 736 φ. 69α καὶ 755 φ. 36αβ.

21. Βλ. Διονυσίου 58 φ. 105β, Βατοπεδίου 1183 φ. 99β καὶ Μ. Λαύρας 085 φ. 61β.

22. Βλ. Βατοπεδίου 1190 φ. 9α καὶ παρακάτω ὅπου τὸ πλήρες κείμενό τους.

23. Βλ. J. A. Dmitrievski, *Opisanie liturgitjeskich Rucopisej*, τ. Α'.

24. Βλ. Πάτμου 266 στοῦ J. A. Dmitrievski, *Opisanie liturgitjeskich Rucopisej*, τ. Α', σ. 116.

25. Βλ. Πάτμου 266 στοῦ J. A. Dmitrievski, *Opisanie liturgitjeskich Rucopisej*, τ. Α', σ. 116 ὡς φαλλόμενο «εἰς τὸν Ν'» καὶ Σινᾶ 736 φ. 68β ἀντίστοιχα.

26. Βλ. *Τριώδιον Κατανοκτικόν*, ὁ.π., σ. 143.

27. Ὡς Κάθισμα πρὶν ἢ μετὰ τὸν Πολυέλαιο, βλ. EBE 788 στοῦ J. A. Dmitrievski, *Opisanie liturgitjeskich Rucopisej*, τ. Α', σ. 521, Μ. Λαύρας 085 φ. 62α, Σινᾶ 733 φ. 77β καὶ ὡς Μεσώδιο στοῦ Σινᾶ 755 φ. 37β.

28. Βλ. Πάτμου 266, στοῦ J. A. Dmitrievski, *Opisanie liturgitjeskich Rucopisej*, τ. Α', σ. 116.

29. Βλ. Σινᾶ 150, στοῦ J. A. Dmitrievski, *Opisanie liturgitjeskich Rucopisej*, τ. Α', σ. 186.

30. Βλ. στοῦ Ἀσματικό Τυπικό Δρέσδης A104 φ. 153α ὡς φαλλόμενο στὴ Λιτή, στοῦ Στουδιτικό τῆς Μονῆς Εὐεργέτιδος τοῦ κώδικα EBE 788 ὡς Μεσώδιο (στοῦ J. A. Dmitrievski, ὁ.π., σ. 520) ὡς Ὑπακοή στοῦ Μ. Λαύρας 085 φ. 62α καὶ ὡς Ἀπολυτίκιο στοῦ Ἰβήρων 42 φ. 52β, σύμφωνα μὲ τὰ ὁποῖα παρατίθεται τὸ ποιητικὸ του κείμενο, βλ. παρακάτω.

Ἐπιπλέον, ὡς πρὸς τὰ πολύστροφα εἶδη τοῦ Κανόνα καὶ τοῦ Κοντακίου, τὸ ἀδημοσίευτο ὑλικὸ τῆς Α΄ Κυριακῆς τῶν Νηστειῶν εἶναι ἀρκετὰ πλούσιο καὶ ἐκτενές:

α) Ἔνας Κανόνας, ποίημα τοῦ Θεοφάνους Γραπτοῦ, μὲ περιεχόμενο τὸ παλαιότερο θέμα τῆς ἡμέρας³¹. Ἡ πρώτη ᾠδὴ του ἔχει μελωδικὸ πρότυπο τὸν εἰρμό «Ἴππον καὶ ἀναβάτην» τῆς Α΄ ᾠδῆς τοῦ Ἀναστασίμου Κανόνα τοῦ πλ. Α΄ ἤχου. Φέρει Ἀκροστοιχίδα «Χορὸς κροτείσθω τῶν προφητῶν εὐστόχως» καὶ φάλλεται στὸ Ἀπόδειπνο³² ἢ στὸν Ὅρθρο ἐφ' ὅσον «τρέχει ὁ πλ. Α΄, ὅποτε πρωτεύει ὁ Κανὼν τῶν Προφητῶν»³³.

β) Ἐπιπλέον, σὲ Συλλογὲς Κοντακίων τοῦ Ρωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ καταχωροῦνται τρία πλήρη Κοντάκια³⁴ τῆς Α΄ Κυριακῆς τῶν Νηστειῶν:
- Τὸ πρῶτο ἀπὸ αὐτὰ συμπίπτει μὲ τὸ σήμερα ἀναγνωσκόμενο κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέρα Κοντάκιο συμπληρωμένο καὶ μὲ τοὺς ὑπόλοιπους εἴκοσι ἕναν Οἴκους του³⁵. Φέρει ἐπικεφαλίδα «Κοντάκιον ψαλλόμενον εἰς τὰς ἱεράς καὶ θείας εἰκόνας» καὶ ἀκροστοιχίδα «Τοῖς εἰκονοκλάσταις οὐαί». Ἄν καὶ ἐμπεριέχεται σὲ συλλογὴ Κοντακίων τοῦ μεγαλύτερου ὑμνογράφου τοῦ εἴδους αὐτοῦ Ρωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ³⁶, ἐν τούτοις θεωρεῖται ὅτι ἔχει συντεθεῖ ἀπὸ μεταγενέστερο ὑμνογράφο, σύγχρονο τῆς ἐποχῆς τῆς εἰκονομαχίας, ὁ ὁποῖος διαθέτει τὸ ἴδιο θεολογικὸ ὑπόβαθρο μὲ τὸν Θεόδωρο Στουδίτη³⁷.

31. Βλ. Σ. Εὐστρατιάδης, «Θεοφάνης ὁ Γραπτός», *Νέα Σιών* 33 (1938), σ. 516, Διονυσίου 58 φφ. 102β-105α, Ἰβήρων 42 φφ. 52β-55β καὶ Βατοπεδίου 1183 φφ. 97β-99β.

32. Βλ. Διονυσίου 58 φ. 102β καὶ Βατοπεδίου 1183 φ. 97β. Ἀντίθετα στὸν κώδικα Ἰβήρων 42 ὁ Κανόνας εἶναι ἐνσωματωμένος στὸν Ὅρθρο καὶ φάλλεται πρῶτος στὴ σειρά πρὶν ἀπὸ τὸν Κανόνα τῆς ἑορτῆς. Χαρακτηριστικὸ εἶναι ὅτι τα δύο πρῶτα τροπάρια τῆς κάθε ᾠδῆς ἔχουν προσαρμοσθεῖ σύμφωνα μὲ τὸ περιεχόμενο τῆς ἑορτῆς καὶ ὄχι τῶν Προφητῶν, βλ. παρακάτω, ὅπου παρατίθεται πλῆρες τὸ κείμενο τοῦ Κανόνα.

33. Βλ. EBE 788 στὸ J. A. Dmitrievski, *ὁ.π.*, σ. 521.

34. Βλ. τοὺς κώδικες Παντελεήμονος 660 σσ. 49-66, Σινᾶ 925 φφ. 77β-78β καὶ Πάτμου 213 φφ. 15α-19β. Ὁ ἀγιορειτικὸς κώδικας τῆς Μονῆς Παντελεήμονος ἀποτελεῖ πιστὸ ἀντίγραφο τοῦ Πατριακοῦ κώδικα 213 τῆς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, βλ. Παντελεήμονος 660, σ. 49. Ἐπίσης ἔχουν δημοσιευθεῖ τὸ προοίμιο καὶ ὁ πρῶτος στίχος ὄλων τῶν Οἴκων καὶ τῶν τριῶν Κοντακίων στὸ Ν. Τωμαδάκης, *Ρωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ Ὑμνοι*, τ. Γ'.

35. *Τριώδιον Κατανουκτικόν*, *ὁ.π.*, σ. 176. Βλ. παρακάτω, ὅπου καταχωρεῖται πλῆρες τὸ κείμενο ὄλων τῶν Οἴκων του, σύμφωνα μὲ τὸν κώδικα Παντελεήμονος 660.

36. Βλ. Ν. Τωμαδάκης, *ὁ.π.*, σ. σπε'.

37. Βλ. Χρ. Ἰωαννίδης, *Ἡ Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας στὴν Ψαλτικὴ τέχνη*, Διπλωματικὴ

- Τὸ ἴδιο ἰσχύει καὶ γιὰ τὸ δεύτερο, τὸ ὁποῖο ἐπιγράφεται ὡς «Ἔτερον Κοντάκιον τῆ αὐτῆ Κυριακῆ (τῆς Ὁρθοδοξίας)» καὶ εἶναι μελοποιημένο σὲ ἦχο β' πρὸς τὸ «Χειρόγραφον εἰκόνα».³⁸

- Τὸ τρίτο καὶ τελευταῖο Κοντάκιο ποὺ μᾶς παραδίδουν οἱ κώδικες³⁹ ψάλλεται «τῆ αὐτῆ Κυριακῆ τῆς Πρωτονησιτίμου, εἰς τὸν Ἀδάμ καὶ Εὐάν, Κάιν καὶ Ἄβελ, σὲ ἦχο πλ. β' πρὸς τὸ «Ἐκάθισεν Ἀδάμ» καὶ φέρει Ἀκροστοιχίδα «Ἀλφάβητον». Τὸ περιεχόμενό του λοιπὸν ἀφορᾷ τὸ παλαιότερο ἐορτολογικὸ στρώμα καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ εἴκοσι τέσσερις Οἴκους, μικρότερους σὲ ἔκταση σὲ σχέση μετὰ τὰ δύο προαναφερθέντα Κοντάκια.

Τέλος, σὲ χειρόγραφα Κοντακάρια τοῦ Γ'-ΙΑ' αἰώνα μαρτυρεῖται ἐπιπλέον ἓνα Κοντάκιο τῆς Ὁρθοδοξίας σὲ ἦχο δ' μετὰ προσόμιον «Ὁ ἐν εἰκόني σου Θεὲ διαπλάσας», προσόμιον πρὸς τὸ «Ὁ ὠψωθεις ἐν τῷ σταυρῷ» καὶ κολοβωμένο ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸ τῶν Οἴκων τοῦ⁴⁰.

Τὸ μεγαλύτερο τμήμα ἀπὸ τὸ ἐκτενές αὐτὸ ὑμνογραφικὸ ὑλικό, τὸ ὁποῖο ἀποκλείσθηκε ἀπὸ τὸ βιβλίον τοῦ Τριωδίου, παρέμενε μέχρι πρότινος ἄγνωστο. Στὴ συνέχεια παρατίθεται τὸ πλήρες ποιητικὸ κείμενο τῶν ἀδημοσίευτων ὑμνων τῆς ἐορτῆς, δηλαδὴ τῶν τριῶν Κοντακίων, τοῦ Κανόνα καὶ τῶν ὑπολοίπων μονόστροφων τροπαρίων τῆς. Οἱ πηγές, σύμφωνα μετὰ τὶς ὁποῖες ἔχουν καταγραφεῖ οἱ ὕμνοι, εἶναι ἀποκλειστικὰ χειρόγραφοι κώδικες καὶ πιὸ συγκεκριμένα Τριώδια [Σινᾶ 733 (ΙΑ' αἰ.), 755 (Γ' αἰ.), Διονυσίου 58 (ΙΓ' αἰ.), Ἰβήρων 42 (ΙΔ' αἰ.), Βατοπεδίου 1159 (ΙΔ' αἰ.), 1183 (ἔτους 1427), 1190 (ΙΑ' αἰ.) καὶ Μ.

ἐργασία ποὺ κατατέθηκε στὸ Π.Μ.Σ. τοῦ Τμήματος Ποιμαντικῆς καὶ Κοινωνικῆς Θεολογίας τοῦ Α.Π.Θ. γιὰ τὴν ἀπόκτηση Διπλώματος Εἰδίκευσης, Θεσ/νίκη 2009, σ. 46.

38. Βλ. παρακάτω, ὅπου καταχωρεῖται πλήρες τὸ ποιητικὸ τοῦ κείμενου, σύμφωνα μετὰ τὸν κώδικα Παντελεήμονος 660, σσ. 57-60.

39. Βλ. Ν. Τωμαδάκης, ὁ.π., σσ. σπζ'-σπη', Π. Τρεμπέλας, Ἐκλογή ... Ὑμνογραφίας, ὁ.π., σσ. 68-70 καὶ Ρ. Maas, *Fruhbyzantinische kirchenpoesie*, ὁ.π., ὁ ὁποῖος θεωρεῖ ὅτι εἶναι προγενέστερο τοῦ Ρωμανοῦ.

40. Βλ. στοὺς κώδικες Μ. Λαύρας Γ27 φφ. 83α-84α μετὰ τρεῖς Οἴκους, Βατοπεδίου 1041 φφ. 220β-221β (μετὰ προσόμιον «Ὁ ἐν εἰκόني σου Θεὲ διαπνεύσας» καὶ ἓνα μόνον Οἶκο) καὶ στὸ Arc. Amfilochij, *Kondakarij v' Grecheskom' podlinnikie XII-XIII v. po rukopisi Moskovskoi Synodal noi biblioteki no. 437*, Moskovskaia Sinodalnaia Biblioteka 1879, σ. 142. Ἡ παραπάνω ἔκδοση εἶναι παλαιότατη καὶ ἀρκετὰ δυσεύρετη, ὅποτε κρίθηκε σκόπιμη ἡ δημοσίευση τοῦ κειμένου τοῦ Κοντακίου στὸ πλαίσιο τοῦ παρόντος μετὰ βάση τῆς ἀντίστοιχης Ἀγιορειτικῆς πηγῆς, ὅπου ἐντοπίσθηκε ἀπὸ ἐμᾶς, βλ. παρακάτω σ. 197.

Λαύρας 085 (Ις' αϊ.), Κοντακάρια [Μ. Λαύρας Γ27 (ΙΑ' αϊ.), Σινᾶ 926 (ΙΑ' αϊ.) καὶ Παντελεήμονος 660 (ΙΘ' αϊ.)] καὶ ἓνα παλαιοβυζαντινὸ μουσικὸ Στιχηράριο (Σινᾶ 1241, ΙΑ' αϊ.).

Τὸ κείμενο παρουσιάζεται σὲ κάθετη ἀνὰ κῶλα διάταξη, τὰ ὁποῖα προκύπτουν μὲ βάση τὴν ποιητικὴ ἢ μουσικὴ στὰ Ἰδιόμελα στίξη τοῦ χειρογράφου. Τὰ ὑμνογραφικὰ κείμενα σημειώνονται μὲ πλάγια γράμματα, ἐνῶ οἱ παρενθέσεις περικλείουν τὶς πηγές προέλευσης τῶν ὕμνων, καθὼς καὶ τυχὸν ἐπιπρόσθετες τοῦ καταγραφόμενου κειμένου πληροφορίες ποὺ παρέχονται ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ χειρόγραφα⁴¹.

Δ) ΚΑΘΙΣΜΑΤΑ

A) (Βατοπεδίου 1183 φ. 95α, 1159 φ. 203α καὶ Σινᾶ 733 φ. 77α)

*Ἦχος δ'. Ταχὺ προκατάλαβε
Οἱ δῆμοι προσέλθετε
τῶν ὀρθοδόξων πιστῶς
τῇ θείᾳ προσπίποντες τῆς Θεομήτορος
μορφῇ τῇ ἐν χρώμασιν
ἄκος γὰρ τοῖς νοσοῦσι
χαριστήριον νέμει
πλήττει τοὺς κακοδόξους
ὡς βολὴς ἀπὸ τόξου
ἡμᾶς πάντας εὐφραίνουσα
ταῖς ἰκεσίαις αὐτῆς.*

B) (Σινᾶ 733 φ. 77β)

*Ἦχος δ'. Κατεπλάγη Ἰωσήφ
Θαῦμα παράδοξον πιστοῖ
Θεὸς ὁ πάντων λυτρωτῆς
ἐν τῇ εἰκόνι τῇ σεπτῇ
ἔδειξε πᾶσι τοῖς ἐν γῆ*

41. Ὡς πρὸς τὸ κείμενο τῶν ἀδημοσίευστων ὕμνων ποὺ ἐντοπίσθηκαν σὲ παραπάνω ἀπὸ ἓναν κώδικες, δὲν παρατηρήθηκε μεταξὺ τῶν ἐπιμέρους πηγῶν καμμία διαφοροποίηση, στοιχεῖο ποὺ δικαιολογεῖ τὴν ἀπουσία κριτικοῦ ὑπομνήματος, μὲ ἐξαιρέση τὸν Κανόνα τῶν Προφητῶν. Σημειωτέον ἐπίσης ὅτι οἱ παρατηρούμενες στοὺς κώδικες ὀρθογραφικὲς ἀποκλίσεις ἔχουν διορθωθεῖ, ἐνῶ τὰ ὑπάρχοντα κενὰ ἐξ αἰτίας τῆς δυσανάγνωστης ἢ φθαρμένης μορφῆς τοῦ χειρογράφου δηλώνονται μὲ ἀποσιωπητικά (...).

ἦν Ἰουδαῖοι ἐν πόλει ἐμυκθήρισαν
 ἔσταύρωσαν αὐτήν
 ξύλῳ προσπήξαντες
 καὶ λόγχῃ τὴν πλευρὰν ἐξεκέντησαν
 καὶ παραδόξως αἷμα ἐξέχεεν
 ὡς ἔνσωμος ἢ ἀσώματος·
 εἰκόνα πάντες τὴν τοῦ Κυρίου
 καὶ Θεοτόκου προσκυνήσωμεν.

Γ) (Σινᾶ 733 φ. 77β)

(Ἄλλο) Ἦχος πλ. δ'. Τὴν σοφίαν καὶ Λόγον
 Τὸν θεόπτην Μωσέα ὁ πλαστοουργὸς
 Χερουβεὶμ διεστειλάντο μυστικῶς.

... ἔσται ἅγια
 τῶν Ἁγίων ὡς γέγραπται
 ἀμαρτήσας τὰ θεῖα σεβάσματα πρόσωπα
 τοῦ σκιάζειν τὸ ἔνδοξον
 τοῦ Θεοῦ ἰλαστήριον·
 ὅθεν προσομίλει
 ὥσπερ φίλος τῷ φίλῳ
 Θεοῦ τῷ θεράποντι
 ἀμυδρῶς ὀπτανόμενος.
 συμβολικῶς ἐνιττόμενος
 τὴν σάρκωσιν Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ
 ὡς ὄρων τὰ μέλλοντα καὶ θέμενος
 τὰς μορφὰς τῶν Ἁγίων ἀσπάσασθαι.

II) ΕΞΑΠΟΣΤΕΙΛΑΡΙΑ

A) (Βατοπεδίου 1183, φ. 96β καὶ Σινᾶ 926, φ. 98α)

Ἦχος γ'. Ἐν πνεύματι τῷ ἱερῷ
 Ἐξ ὄρους λίθος ἐβλήθη
 ἄνευ χειρῶν ἀνθρωπίνων
 καὶ τὰ τεμένη ἅπαντα
 τῶν εἰδώλων καθεῖλε·
 τὸ φῶς δὲ πάλιν ἔλαμψε

τοῖς πιστῶς δοξάζουσι
τὴν ἁγίαν Τριάδα
καὶ γραφαῖς ταῖς θείαις
ἀπονέμουσιν εἰκόσιν
ἐν Χριστῷ προσκυνοῦντες.

Θεοτοκίον ὅμοιον
Ἡ Βασιλὶς ἢ πάντιμος
εὐγενῶν μετὰ κλάδων
βασίλειον τὸ φρόνημα
ἐν Θεῷ κεκτημένη
τὴν ἄχραντον εἰκόνα γὰρ
τὴν αὐτοῦ ποθήσασα
καὶ τῆς πανάγνου Παρθένου
προσκυνεῖν ἐκδιδάσκει
καὶ λατρεύειν αἰεὶ ὀρθοδόξως
τὴν ἁγίαν Τριάδα.

B) (Ἰβήρων 42 φ. 56α)
Ἦχος β'. Τοῖς μαθηταῖς συνέλθωμεν
Τὴν ἄχραντον εἰκόνα σου
ὦ Χριστέ προσκυνοῦμεν
ἡμῶν ἡμᾶς μεμόρφωσαι
καῖλλος ὧν τὸ πρόσθεν
καὶ ἄληπτος κατ' οὐσίαν
πάντες δὲ τοῖς μὴ ταύτην
προσκυνοῦντας φιλάνθρωπε
σχέσει τε καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐπὶ σοὶ
ὡς ἐχθρούς σου σύντριψον καὶ ἀθέους
ἡμᾶς δὲ σῶσον Δέσποτα
ταύτην ἀσπαζομένους.

Θεοτοκίον ὅμοιον
Θεοκυήτωρ Δέσποινα.
Μητροπάρθενε κόρη

τὴν ἁγίαν εἰκόνα σου.
 πάντοτε προσκυνοῦμεν
 καὶ ἀσπαζόμεθα πόθῳ.
 τῶν ἁγίων τε πάντων·
 διὸ σὲ ἱκετεύομεν
 ἱκεσίαν ποιῆσαι νῦν σὺν αὐτοῖς
 πρὸς Θεὸν ὃν ἔτεκες προσκυνῆσαι
 ἀκατακρίτως ἅπαντας
 καὶ τὸ ἅγιον Πάσχα.

Γ) (Σινᾶ 755 φ. 40β)

Ἦχος β'. Τῶν Μαθητῶν ὁρώντων σε
 Ὁ κατ' εἰκόνα πλάσας με Λόγε θείαν
 μορφὴν λαβεῖν ἠυδόκησας σῆς εἰκόνας
 οἷσπερ τὸ ἐκτύπωμα τὸ ἄχραντον
 θαυματουργεῖ καὶ σέβομαι
 ὡς ἐμαυτῷ σε τὸν κτίστην
 πίστεως ὄμμασιν βλέπω.

III) ΙΔΙΟΜΕΛΑ

A) (Σινᾶ 1241 φ. 23β)

Ἦχος πλ. β'. Ξένον

Ἴδου ἡ πανάμωμος νύμφη τοῦ μονογενοῦς Ἐκκλησία συγκαλεῖται
 οἷς ἀχράντοις ὠδίσι ἀπεκύησεν υἱοὺς
 γάλακτι εὐσεβείας ἐκθρεψαμένη
 φοροῦσα τὴν ἑαυτῆς
 τῶν εἰκόνων στολὴν τὴν πανευπρεπῆ
 καὶ τῆς αἰρέσεως τὴν εὐπρέπειαν ἀποθεμένη
 συγχαίρει τῷ νυμφίῳ βοῶσα·
 ὁ ποιητῆς καὶ λυτρωτῆς ἡμῶν Κύριε δόξα σοι.

B) (Σινᾶ 1241 φφ. 23β-24α)

Τῇ Κυριακῇ πρωτὶ εἰς τὸ κατὰ Μᾶρκον Εὐαγγέλιον. Ξένον
 Τὸν Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων μεσίτην Χριστὸν
 οὐ μακρόθεν Προφήτας καὶ νόμος τὴν ἔλευσιν ἐθεάσαντο
 σὺν Φιλίππῳ βλέμματι πίστεως ἐνδημήσαντα θεασώμεθα·

Ναζαρετ ἡ ἐλαχίστη τὸν ἄπειρον ἐν μεγαλωσύνῃ προβάλλεται
κρύπτοντα τῇ εὐγενείᾳ τὴν ταύτης φαυλότητα
μὴ διακριθῶμεν νυσταγμῶ Ναθαναήλ
ἀλλὰ τὴν ἐπίγνωσιν τῆς βασιλείας
ὁμολογίαν τῷ βασιλεῖ προσενέγκωμεν
θεικῶς ὑπαγγέλων αὐτὸν κατανοοῦντες δορυφορούμενον
εἰ καὶ σαρκικὴν εὐτέλειαν περιέκκληται.

IV) ΣΤΙΧΗΡΑ ΠΡΟΣΟΜΟΙΑ

A) (Διονυσίου 58 φ. 105α, Βατοπεδίου 1183 φ. 99β καὶ Μ. Λαύρας
Θ85 φ. 61β)

Ἦχος α΄. Πανεύφημοι μάρτυρες
Προφήται πανένδοξοι ὑμεῖς
καρτερῶς πριζόμενοι
βολαῖς τε λίθων βαλλόμενοι καὶ θανατούμενοι
ἐν μαχαίρας φόνῳ
εὐσεβείας ἔνεκα
λαμπροὶ διὰ τῶν ἄθλων γεγόνατε
Χριστῷ πρεσβεύσατε
δωρηθῆναι ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν
τὴν εἰρήνην καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Προφήται πανένδοξοι ὑμεῖς
βασιλεῖς ἠλέγξατε
λαῶν τε θράση ἀντέστητε
Θεὸν κηρύττοντες
ἐν Τριάδι ἓνα
καὶ θερμῶς ἐλαύνοντες
τὴν πλάνην ἀπὸ γῆς τὴν πολύθεον
καὶ νῦν πρεσβεύσατε
δωρηθῆναι ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν
τὴν εἰρήνην καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Προφήται πανένδοξοι ὑμεῖς
εὐσεβῶς πλανώμενοι
ἐν ἐρημίαις καὶ ὄρεσι

καὶ κακουχούμενοι
 ἐν λιμῶ καὶ δίψει
 ὡς Θεοῦ θεράποντες
 Θεῶ ἐν οὐρανοῖς συναυλίζεσθε
 καὶ νῦν πρεσβεύσατε
 δωρηθῆναι ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν
 τὴν εἰρήνην καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Δόξα καὶ νῦν ὅμοιον
 Ὅντως ὑπὲρ ἔννοιαν τὰ σὰ
 θαύματα Θεόνυμφε
 τὰ μεγαλεῖα τοῦ τόκου σου
 ἅπερ ἐκήρυξαν
 οἱ Προφῆται πάντες
 πάντα ὑπερένδοξα
 ἢ σύλληψις ὁ τόκος πανύμνητε
 ἀκατανόητος
 καὶ ἀνέκφραστος ἢ γέννησις
 δι' ἧς κόσμον ἔσωσεν ὡς εὐσπλαχνος.

B) (Βατοπεδίου 1190 φ. 9α)
 Ἦχος δ'. Ὁ ἐξ ὑψίστου κληθεὶς
 Ὁ ἐν ὑψιστοῖς οἰκῶν ἀπεριτρέπτως
 κλίνας καταβέβηκε τοὺς οὐρανοὺς ἐπὶ γῆς
 καὶ σὰρξ ἀτρέπτως γενόμενος
 σταυρὸν καὶ θάνατον
 τῷ προσλήμματι κατεδέξατο·
 ἐντεῦθεν γραφόμενος ὁ ἀπερίγραπτος
 καὶ εὐσεβῶς ἱστορούμενος
 εἰδώλων πλάνης
 καὶ δυσσεβείας πάντας ἐρρύσατο·
 ὅθεν εἰκότως
 ἢ προσκύνησις τῆς εἰκόνας
 ἐπὶ τὸ πρωτότυπον
 διαβαίνει ὡς ἔφη
 ὁ θεσπέσιος Βασιλεῖος.

Ἐγκαινιζέσθω φαιδρῶς ἡ Ἐκκλησία
τὴν θεῖαν εὐπρέπειαν καὶ ὠραιότητα
ὥσπερ ἀστέρων λαμπρότητας στολισαμένη
ἐκ τῆς εἰκόνης ἀνατυπώσεως·
δι' ὧν ἐνοπτρίζεται πιστῶν συστήματα
τὴν τῶν πραγμάτων ἀλήθειαν
ρημμάτων δίκην
θεογνωσίαν ἐκδιδασκομενα·
οἶδε γὰρ ὄντως
διαπρύσιον σιωπῶσα
κηρύττειν ἐν πίναξι
καὶ γραφαῖς ἐκδιδάσκει
ὁ θεόπνευστος Γρηγόριος.

Ταῖς νομικαῖς καὶ σκιώδεσι θυσίαις
τὸ πρὶν ἐγκεκαίνιστο τοῦ μαρτυρίου σκηνὴ
καὶ ὁ ναὸς δὲ τὸ δεύτερον διὰ τὸν τύπον
προδιαγράφοντα τὴν ἀλήθειαν·
ἀλόγων γὰρ αἵματι καταχρισόμενα
συμβολικῶς ἡγιαζόντο
Σταυροῦ δὲ ξύλον
καὶ θεῖω αἵματι καὶ βαπτίσματι
ἡ Ἐκκλησία
ἐγκαινιζέται καὶ ταῖς θεαῖς
εἰκόσι λαμπρύνεται
καὶ σκιὰ γὰρ παρῆλθεν
ἡ δὲ χάρις παραγέγονεν.

V) MEMONΩΜΕΝΑ ΤΡΟΠΑΡΙΑ

A) (Μ. Λαύρας 085 φ. 61β καὶ Ἰβήρων 42 φ. 52β)

Ἦχος βαρὺς

Τὴν τῶν ἀληθινῶν δογμάτων φαιδρότητα
καὶ τὴν εὐπρεπῆ τῶν εἰκόνων ἀποτύπωσιν
ἡ Ἐκκλησία σου κεκοσμημένη
τῷ Σταυρῷ σου κεκαύχεται Χριστὲ ὁ Θεός·

δι' αὐτῶν εἰς μίαν πίστιν ἀναγόμενοι
δοξάζομεν τὴν ἀκατάληπτόν σου μεγαλειότητα.

VI) KONTAKIA

A) (Παντελεήμονος 660 σσ. 49-56)

Τῇ Κυριακῇ τῆς Α' Ἑβδομάδος τῶν Νηστειῶν ἤτοι τῆς Ὁρθοδοξίας,
Κοντάκιον ψαλλόμενον εἰς τὰς ἱεράς καὶ θείας εἰκόνας φέρον

Ἀκροστοιχίδα τὴν δὲ
Τοῖς εἰκονοκλάσταις οὐαί. Ἦχος πλ. δ' (Αὐτόμελον)
Ὁ ἀπερίγραφτος Λόγος τοῦ Πατρὸς
ἐκ σοῦ Θεοτόκε περιεγράφη σαρκούμενος
καὶ τὴν ρυπωθεῖσαν εἰκόνα εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀναμορφώσας
τῷ θείῳ κάλλει συγκατέμιξεν
ἄλλ' ὁμολογοῦντες τὴν σωτηρίαν
ἔργῳ καὶ λόγῳ ταύτην ἀνιστοροῦμεν.

(Οἱ Οἴκοι)

Τοῦτο τὸ τῆς οἰκονομίας μυστήριον
νόμῳ Προφητῶν θεοειδῶς ἐμπνευσθέντες
δι' ἡμᾶς τοὺς εἰς τὰ τέλη τῶν αἰῶνων καταντήσαντας προεκήρυξαν
καὶ τυχόντες τῆς τούτου ἐλλάμφεως
γνώσιν τε θεῖαν δι' αὐτοῦ λαβόντες
ἓνα Κύριον τὸν Θεὸν γινώσκομεν
ἐν τρισὶν ὑποστάσεσι δοξάζομενον
καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύοντες
μίαν πίστιν, ἐν Βάπτισμα ἔχοντες
Χριστὸν ἐνδεδύμεθα
ἄλλ' ὁμολογοῦντες τὴν σωτηρίαν
ἔργῳ καὶ λόγῳ ταύτην ἀνιστοροῦμεν.

Ὅτι τὸ ἀνδρικῶς Χριστὸν οὐσιωθῆναι
ἤδη ἐνθέως καὶ μυστικῶς παρειλήφαμεν
παρὰ τῶν ἀοιδίμων Διδασκάλων
θείοις δόγμασι
καὶ ἐν βίβλοις καὶ εἰκόσι τὴν συγκατάβασιν ὄντως ἐκδόντων
ταύτην τεθεάμεθα

καὶ ἄμφω σεβάσμια
ὡς εἰς θεῖαν μνήμην σαφῶς ὀδηγοῦντα τὸν νοῦν ἡμῶν·
αἰσθητῶν γὰρ συμβόλων χωρὶς ἀναχθῆναι πρὸς τὰ θεῖα ἀδύνατον
ὥς φησι Διονύσιος·
ἀλλ' ὁμολογοῦντες τὴν σωτηρίαν
ἔργῳ καὶ λόγῳ ταύτην ἀνιστοροῦμεν.

Ἴσμεν ὅτι τῶν προφητικῶν ἀναρρήσεων
αἱ θεῖαι ἐμφάσεις παρὰ αὐτοῦ κηρυχθέντος δι' ἡμᾶς Εὐαγγελίου
ἐπ' ἐσχάτων τὴν περαιώσιν ἔχον
τῇ τοῦ θεοῦ συνεργείᾳ Πνεύματος·
πλήρωμα γὰρ Νόμου Χριστὸς εἰς δικαιοσύνην
καὶ γράμμασι διὰ τοῦτο ἐκπεφώνηται
καὶ κηροχύτοις Γραφαῖς τεθέανται
πρὸς σαφεστέραν διήγησιν
ὅπως γινώμεν οὐ φαντασία
εἰμὴ ἀληθεία ταῦτα γενόμενα·
ἀλλ' ὁμολογοῦντες τὴν σωτηρίαν
ἔργῳ καὶ λόγῳ ταύτην ἀνιστοροῦμεν.

Σὺ εἶ ὁ χερσί σου ποιήσας τὸν ἄνθρωπον
ἔφη ὁ προφήτης Δαβὶδ μελωδήσας
χοῦν ἐκ γῆς Χριστὲ λαβὼν γὰρ
θεοειδέα ἐμόρφωσας καὶ καλέσας
εἰκόνα καὶ δόξαν σου
γινώσιν τὴν θεῖαν ἐν αὐτῷ ἐντέθεικας·
ἀλλ' ἠπάτῃται παραβὰς τὸ πρόσταγμα σου
καὶ ἀνάκλησιν ἄλλην οὐχ εὔρεν
ἢ τὴν σὴν συγκατάβασιν
δι' ἧς Σῶτερ ἀναπέπλασται
τοῦτο μᾶλλον μίμημα θεοῦ κάλλους
τοῦ προτέρου θεοειδέστερον·
ἀλλ' ὁμολογοῦντες τὴν σωτηρίαν
ἔργῳ καὶ λόγῳ ταύτην ἀνιστοροῦμεν.
Εἶχεν ὁ νόμος λατρείας δικαιώματα

ἐν αἷς ὑπῆρχε καὶ Χερουβὶμ ὡς φησὶν ἡ Γραφή
 καὶ ἐπ' αὐτῆς τὴν θείαν δόξαν ἐποχῆσθαι
 διδάσκουσα ἅπερ Ἁγίοι Ἁγίων ὀνομάζοντο·
 χειροποίητα δὲ ταῦτα παρὰ Μωυσεὶ τυπωθέντα
 ἔχει σύμβολο λατρείας ἢ χάρις
 Σταυρόν, Εὐαγγέλιον, σεπτὰς Εἰκόνας
 καὶ ταῦτα θέμις ἀσπάζεσθαι
 τούτους στέργειν ὅτι τίμια,
 τὰ γὰρ νέα τῶν πάλαι ἐκτυπότερα·
 ἀλλ' ὁμολογοῦντες τὴν σωτηρίαν
 ἔργῳ καὶ λόγῳ ταύτην ἀνιστοροῦμεν.

Ἴνα Χριστοῦ καὶ τῶν Ἁγίων
 διαμείνῃ ἡ μνήμη τελεία
 εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους ἀληθῶς
 σωτηρίας μεγίστης ὑπόθεσιν
 ἢ τῶν τροφίμων τῆς Ἐκκλησίας ὁμήγουρις
 ἐφεῦρε τῶν εἰκόνων τὴν χρωματουργίαν,
 καὶ τὸ κεφάλαιον σὺν Θεῷ παρέδωκεν
 ὡς ἂν ἐν ταῖς ἡμῶν ὄψεσι δεικνύμενον
 πρὸς τῇ ἀκροάσει τῆς ἀναγνώσεως διαρρήδη τῶν πραγμάτων
 τὴν δῆλωσιν πάντες ἀναγνωρίσωμεν·
 ἀλλ' ὁμολογοῦντες τὴν σωτηρίαν
 ἔργῳ καὶ λόγῳ ταύτην ἀνιστοροῦμεν.

Καί γε εἰς μαρτυρίαν ἀχθήτω Βασίλειος
 ὁ μέγας ἐν γνώσει θειοδῶς ἀγορευῶν
 ἢ τιμὴ τῆς Εἰκόνης διαβαίνει ἐπὶ τὸ πρωτότυπον
 καὶ Ἰωάννης ὁ τῷ λόγῳ χρύσεος οὕτως λέγων
 Γραφὴν τὴν κηρόχυτον ἠγάπησα εὐσεβείας ἕνεκα·
 ἀλλὰ καὶ πλῆθος Πατέρων τοῦτο δοξάζει
 ὧν τῆς μερίδος γενόμενοι
 ἐσμὲν τέκνα καὶ οὐ νόθοι
 οὕτω γὰρ Χριστὸν ἐνδεδύμεθα·
 καὶ ὁμολογοῦντες τὴν σωτηρίαν
 ἔργῳ καὶ λόγῳ ταύτην ἀνιστοροῦμεν.

Ὁ ἄνους λαὸς τῶν Ἑβραίων καὶ Ἑλλήνων
πλάνην εἰδώλων ψευδῶς ἀναπλάττουσιν·
οἱ μὲν Ἑρμῆν καὶ Δία εἰκόνιζον καὶ Ἀπόλλωνα
καὶ Ἀστάρτην, Σάραπιν τε καὶ Ἄρεα
οἱ δὲ ἐν Χωρήβ μόσχον χαλκεύσαντες
τῷ Βειλφεγῶρ αἰσχροῦς ἐτελέσθησαν
ἀληθεία δὲ καὶ πνεύματι λατρεύοντες
Θεῷ ζῶντι χριστιανοὶ τὰ πραχθέντα θεανδρικῶς ἐκτυποῦμεν
ὡς δι' αὐτῶν χειραγωγούμενοι
καὶ ὁμολογοῦντες τὴν σωτηρίαν
ἔργῳ καὶ λόγῳ ταύτην ἀνιστοροῦμεν.

Νόμον Θεοῦ μελετήσαντες οἱ Ἅγιοι
δίψει ψυχῆς τε ποσαπλῶς δὲ καὶ σώματος
ἑαυτοὺς θυσίαν ζῶσαν τῷ Κυρίῳ καὶ ὀλοκαύτως ἀναθέντες
εἰδώλων κατήργησαν ἀπάτην
καὶ πλάνην καὶ ἐχθρὸν καθελόντες
τούτων συνέτριψαν ὑπὸ τοὺς ἑαυτῶν πόδας·
διὸ καὶ πιστῶν ἢ πληθὺς
διεχάραξαν τούτων εἰκόνας
ὡς γεγονότων συμμετόχων τῶν παθημάτων τοῦ Κυρίου
δι' ὧν καὶ σεσώσμεθα
ἀλλ' ὁμολογοῦντες τὴν σωτηρίαν
ἔργῳ καὶ λόγῳ ταύτην ἀνιστοροῦμεν.

Ὅσοι τὰς σεπτὰς εἰκονικὰς ἀνατυπώσεις ἐπισπῶνται
τὸν Θεὸν προορῶνται διὰ παντὸς
καὶ παρὰ τούτων γὰρ ἐρευνῶσι τὰ θεόπνευστα
Γραφῆς τῆς θείας ἔνθεα θαύματα
εἴτε γὰρ αὕτη καὶ αὗται δηλοῦσι
καὶ ὡς ἀλλήλων δηλωτικὰ
ἀναμφιβόλως καὶ τὰς ἀλλήλων ἔχουσιν ἐμφάσεις·
ταύτην σεβόμεν καὶ ταύτας πάντως
πρὸς γὰρ θείαν διάγνωσιν ἄμφω ἀληθῶς ἐκδέδωνται
καὶ ὁμολογοῦντες τὴν σωτηρίαν
ἔργῳ καὶ λόγῳ ταύτην ἀνιστοροῦμεν.

Κανόνι τούτω δηλαδή στοιχῶμεν
 ἵνα μήπως ἡμῖν προσεγγίση
 ἡ βδελυκτὴ τῶν χριστιανοκατηγόρων αἵρεσις·
 ἠθέτησε γὰρ αὕτη τὴν ἀλήθειαν
 καὶ τῆς Ἐκκλησίας ζωὴ κατεφεύσατο·
 εἷς δὲ Κύριος Θεὸς ἠφάνισεν
 ὡς ἐναντίαν ταύτην τῷ αὐτοῦ θελήματι
 καὶ τῶν θείων Πατέρων ἐκραταιώθη τὰ δόγματα
 ἐβεβαιώθη ἐξ ὧν ἐδιδάχθημεν
 ἀλλ' ὁμολογοῦντες τὴν σωτηρίαν
 ἔργῳ καὶ λόγῳ ταύτην ἀνιστοροῦμεν.

Λόγος Θεοῦ γλυκαίνει νοητῶς λάρυγγα
 ψάλλων ὁ Προφήτης Δαυῖδ ἀγορεύει·
 οὐκοῦν καὶ ἡ τούτου δι' ὄψεως κατάληψις
 ἐκ κηροχίτου Γραφῆς γινομένη
 εὐφραίνει καρδίας τῶν πιστῶν ὡς δέδεικται
 ὅτι εἰς δόξαν Θεοῦ ἀνατετύπεται·
 καὶ ὁ θεῖος Παῦλος ὁ Ἀπόστολος κηρύσσει λέγων ἅπασι
 πάντα ὅσα ἂν ποιεῖτε, εἰς δόξαν Θεοῦ ἐργάζεσθε·
 διὸ ὁμολογοῦντες τὴν σωτηρίαν
 ἔργῳ καὶ λόγῳ ταύτην ἀνιστοροῦμεν.
 Ἀκούομεν θεοφραδῶς τοῦ Εὐαγγελίου
 ἀπεστάλη Γαβριήλ πρὸς τὴν Παρθένον λέγων
 μετὰ σοῦ Κεχαριτωμένη Θεογεννήτορ χαῖρε ὁ Κύριος
 ἔση τοῦ Θεοῦ Πνεύματος ἐνδιαίτημα
 καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι·
 καὶ ταῦτα ὡσπερ δι' ἀκοῆς τῷ νῶ ἀναπέμπονται
 τοιαῦτα καὶ διὰ τῆς ἐξεικονίσεως καθορῶντες
 ἐν ταῖς πλαξὶ τῶν ἡμετέρων ἢ διήγησις καρδιῶν
 ἀληθῶς ἐντετύπεται·
 καὶ ὁμολογοῦντες τὴν σωτηρίαν
 ἔργῳ καὶ λόγῳ ταύτην ἀνιστοροῦμεν.

Σὺν τούτοις ἀναθεωροῦμεν τόκον σεβάσιμον
 εἶτα πρὸς Ποιμένας Ἀγγέλου ἐπιστάντα

ὡς στρατιαῖς χορὸν οὐρανοῦ δοξάζοντα
βρέφος γαλακτοτροφούμενον
φερόμενον ἀγκάλαις Συμεῶν τοῦ πρεσβύτου
δῶρα τοὺς Μάγους ἐκ Περσίδος προσφέροντας
τὴν εἰς Αἰγύπτου ἀφιξίν καὶ ἐξ Αἰγύπτου ἀνάκλησιν·
ταῦτα ὁρῶντες προσκυνήσωμεν
μίαν πίστιν μονολόγιστον ἔχοντες
τῇ Τριάδι λατρεύωμεν·
καὶ ὁμολογοῦντες τὴν σωτηρίαν
ἔργῳ καὶ λόγῳ ταύτην ἀνιστοροῦμεν.

Τῶν τε θεοσημειῶν τὰ ὑπομνήματα
ὡς στήλην εὐσεβείας οἱ πιστοὶ λαβόντες
ἐν σεπτοῖς ναοῖς τε καὶ τόποις ἀνέθηκαν
ὡς προσκυνεῖσθαι Χριστὸν
τὸν ταῦτα ἐργασάμενον τῷ ἀσπασμῷ τοῦτον
καὶ δι' αὐτῶν ὀδηγεῖσθαι εἰς γνῶσιν ἔνθεον·
μεθ' ὧν βαπτιζόμενον
Σταυρῷ ἠλούμενον καὶ νεκρούμενον
θαπτόμενόν τε καὶ ἀνιστάμενον
Μυροφόροις ἐμφανίζοντα ὡς Ἀποστόλοις
καὶ εἰς οὐρανοὺς ἀνερχόμενον·
καὶ ὁμολογοῦντες τὴν σωτηρίαν
ἔργῳ καὶ λόγῳ ταύτην ἀνιστοροῦμεν.

Ἄπαντα δίκην σκιᾶς τὰ ἀνθρώπινα
πλοῦτος, δόξα, τρυφή, καὶ εὐπάθεια
ἡδοναὶ καὶ εἴ τι ἄλλο τούτοις παρέπεται
ἀφανίζεται καὶ ὡς ἄνθος χόρτου παρέρχεται·
μένουσι δὲ ταῦτα πίστις ὀρθὴ
ἀγάπη, πραότης, ἐγκράτεια, προσευχή, ἐλεημοσύνη
ὅτι τῆς αἰωνίας ζωῆς εἰσὶ προδιαγράμματα
καὶ εἰκόνες ἣν ὑπέδειξεν ἐνανθρωπήσας ὁ εἷς Κύριος
συνεργεῖα Πατρὸς καὶ Πνεύματος·
ἀλλ' ὁμολογοῦντες τὴν σωτηρίαν
ἔργῳ καὶ λόγῳ ταύτην ἀνιστοροῦμεν.

Ἰασαί με Κύριε καὶ ἰαθήσομαι
 εἶπεν ὁ Προφήτης
 ἡμεῖς δὲ βοῶμεν·
 ὁ Θεὸς ὁ οἰκτίρων ἐλέησον καὶ ἐλεηθησόμεθα
 ὅτι τὴν ἡμῶν οἶδας ἀσθένειαν
 ἁμαρτάνουσιν ἄφες
 πίπτοντας ἀνάστησον
 πρὸς σε ἐπίστρεψον ἀποστρεφομένους
 ὅτι ἁμαρτωλοῦ οὐ ζητεῖς τὸν θάνατον
 ἀλλ' ἐπιστρέφειν καὶ ζῆν αὐτόν·
 διὰ τοῦτο καὶ τὴν ἡμῶν Δέσποτα μορφήν ἀνέλαβες·
 ἀλλ' ὁμολογοῦντες τὴν σωτηρίαν
 ἔργῳ καὶ λόγῳ ταύτην ἀνιστοροῦμεν.
 Σειραῖς τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν σφιγγομένους
 καὶ τούτων πλήθει κατακαμπτομένους
 ὡς Θεὸς μακρόθυμος οἰκτεῖρεις μὴ ὀργιζόμενος
 καὶ ἀνέχη πρὸς τὸ ἡμᾶς ἐπιστρέψαι·
 διὸ βοῶμεν
 ἐλέησον ἐλέησον Δέσποτα
 Κύριε ὁ Θεὸς τοῦ ἐλέους
 ὅτι σοῦ ἐσμὲν πλάσμα
 καὶ τετιμῆμεθα τῇ σῆ εἰκόνι φιλόανθρωπε
 ὥστε ἡμᾶς κατακριθέντας
 ἐδικαίωσας διὰ τῆς οἰκονομίας σου·
 ἀλλ' ὁμολογοῦντες τὴν σωτηρίαν
 ἔργῳ καὶ λόγῳ ταύτην ἀνιστοροῦμεν.
 Ὅλους ἡμᾶς τῷ Θεῷ προσαγάγωμεν
 ψυχὴν καὶ σῶμα ἑαυτοῦς καθάραντες
 ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ καὶ κηλίδος
 σαρκὸς καὶ πνεύματος·
 ἵνα ὅτε ἡ ψυχὴ τοῦ σώματος ἐκδημήσῃ
 πρὸς Θεὸν ἐνδημήσῃ.
 εἰ δὲ πάθῃσιν ἑαυτοῦς μολύνωμεν
 τὸ σκότος ἡμᾶς ἐκδέχεται τὸ ἐξώτερον

ἄφ' οὗ ῥυθῶμεν χάριτι τοῦ σαρκωθέντος Θεοῦ Λόγου
διὰ τὴν ἡμῶν ἀπολύτρωσιν
ἄλλ' ὁμολογοῦντες τὴν σωτηρίαν
ἔργῳ καὶ λόγῳ ταύτην ἀνιστοροῦμεν.

Υἱοὶ φωτὸς διὰ τοῦ θείου Βαπτίσματος γεγονότες
τῷ φωτὶ τῶν προσταγμάτων τοῦ Θεοῦ
τὴν τοῦ βίου ἡμῶν τρίβον διευθύνομεν
καὶ πρὸς τὸ μέλλον φῶς ἀποβλέποντες
ἐν φόβῳ Κυρίου
τὸν τῆς ζωῆς ἡμῶν χρόνον ἀναστρέφωμεν
οὕτω γὰρ εὐρήσωμεν τῶν ἀποκειμένων ἀγαθῶν τὴν ἀπόλαυσιν
τὴν χαρισθεῖσαν τῷ γένει ἡμῶν
δι' ἐνσάρκου παρουσίας τοῦ Θεοῦ Λόγου
καὶ πρὸς ἡμᾶς συγκαταβάσεως·
ἄλλ' ὁμολογοῦντες τὴν σωτηρίαν
ἔργῳ καὶ λόγῳ ταύτην ἀνιστοροῦμεν.

Ἄδωμεν ἄσμα καινὸν τῷ Κυρίῳ
Μήτηρ Παρθένε τῷ ἐκ σοῦ τεχθέντι
καθελὼν γὰρ τοῦ Ἀρείου μανίαν
Μακεδόνιον συγκαθεῖλεν τὸν Πνευματομάχον
καὶ τὴν τοῦ Νεστορίου ἀνθρωπολατρείαν
Διοσκούρου, Εὐτυχοῦς, τὴν σύγχυσιν
καὶ τῶν Μονοθελητῶν τὴν αἰσχίστην θέλησιν
τῶν Χριστιανοκατηγόρων τὰ βατταρίσματα·
τῷ θυμῷ γὰρ τὴν ἀπόνοιαν ὀπλίσαντες
κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐλύττησαν
ἀλλὰ λυτρωθέντες τῆς τούτων πλάνης
ἔργῳ καὶ λόγῳ Χριστὸν δοξολογήσωμεν.

Ἰκέτας δέξαι Θεοτόκε πανύμνητε
τοὺς σοὺς οἰκέτας ἐκτενῶς βοῶντας
ἡμῶν γενοῦ προστασία
τεῖχος σκέπη καὶ βοήθεια·

σὺ ἐχθρικὰς φάλαγγας διάσπασον
 σὺ πόλιν σου φύλαττε
 κραταίωσον Βασιλεῖς
 πάντα γὰρ δύνασαι τῇ πρεσβείᾳ σου Πανάμωμε
 τοῦτο γὰρ Μητρός ἐστὶ γνήσιον
 Ἀγγέλων ὑπερέχεις τῇ μεγαλειότητι
 μεθ' ὧν πρέσβευε σὺν Ἀποστόλοις
 Προφήταις, Μάρτυσι καὶ Δικαίοις σωθῆναι ἡμᾶς·
 ἵν' ὁμολογοῦντες τὴν σωτηρίαν,
 ἔργῳ καὶ λόγῳ ταύτην ἀνιστοροῦμεν.

Β) (Παντελεήμονος 660 σσ. 57-60)
 Ἔτερον Κοντάκιον τῇ αὐτῇ Κυριακῇ
 Ἦχος β'. Χειρόγραφον εἰκόνα
 Ὁ ἐκ Πατρὸς ἐκλάμψας Υἱὸς ἀμήτωρ
 ἐκ γυναικὸς ἐτέχθη διπλοῦς τῇ φύσει
 ὃν ἰδόντες οὐκ ἀρνούμεθα
 τῆς μορφῆς τὸ ἐκτύπωμα
 αὐτὴν δὲ εὐσεβῶς ἀνιστοροῦντες
 σέβομεν πιστῶς καὶ διὰ τοῦτο
 τὴν ἀληθινὴν πίστιν κρατοῦσα ἡ Ἐκκλησία
 ἀσπάζεται τὴν Εἰκόνα τῆς Χριστοῦ ἐνανθρωπήσεως.

[Οἱ Οἴκοι]

Τὸ τῆς οἰκονομίας μυστήριον ἐμπνευσθέντες
 οἱ θεηγόροι Προφῆται
 εἰς τὸν κόσμον προκατήγγειλαν
 δι' ἡμᾶς τοὺς εἰς τὰ τέλη ἐγγίσαντας τῶν αἰώνων
 καὶ τούτου ἐπιτυχόντες
 ἓνα Κύριον γινώσκομεν ἐν τρισὶν ἁγιασμοῖς
 ὑπὸ πάντων ἀνυμνούμενον
 καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύομεν
 μίαν πίστιν καταγγέλοντες
 καὶ βάπτισμα δὲ ἐν
 βαπτιζόμενοι λαμβάνομεν
 Πνεῦμα Ἅγιον καὶ ζωοποιὸν

οί Χριστὸν ἐνδεδυμένοι
καὶ τούτου τὰ παθήματα ἱστοροῦντες σχετικῶς ἀσπαζόμεθα
δι' ὧν ἄρτι τρανώτερον
τὴν ἀληθινὴν πίστιν κρατοῦσα ἡ Ἐκκλησία
ἀσπάζεται τὴν Εἰκόνα τῆς Χριστοῦ ἐνανθρωπήσεως.

Ἡ τοῦ Πνεύματος χάρις
καὶ δύναμις τοῦ ὑψίστου
ἐν τῇ γαστρὶ τῆς Παρθένου
ἐνσκηνώσασα εἰργάσατο ταύτην ἐγκυμονίσει
τὸν τοῦ Πατρὸς ζῶντα Λόγον
καὶ τοῦτον σωματωθέντα
προελθεῖν τέλειον ἄνθρωπον·
καὶ σταυρωθῆναι δι' ἡμᾶς
καὶ πάθη καταδέξασθαι
καὶ νεκροῖς προσομιλήσαντο
ἐγερθῆναί τε τριήμερον·
τῇ λόγῃ δὲ πλευρὰν κεντηθῆναι δι' ἔλεον
χρηστότητι ὡς Θεὸν ἀληθῆ
καὶ ἀναληφθέντα μετὰ σαρκὸς ἧς εἴληφε,
καὶ τοῖς φίλοις καταπέμψαι τοῦ Πνεύματος τὴν ἰσχύν·
διὸ τρανώτερον
τὴν ἀληθινὴν πίστιν κρατοῦσα ἡ Ἐκκλησία
ἀσπάζεται τὴν Εἰκόνα τῆς Χριστοῦ ἐνανθρωπήσεως.

Σύμβολα τὰ τοῦ Νόμου
καὶ Προφητῶν τὰς προρρήσεις
διὰ τοῦ Εὐαγγελίου ἀληθεύοντα ἐπέγνωμεν
πλήρωμα τὸ τοῦ Νόμου
Χριστὸς εἰς δικαιοσύνην
καὶ γράμμασι διὰ τοῦτο
ἐκπεφώνηται τρανότερον
καὶ κηροχυτῶν μορφαῖς πρὸς ἀληθινὴν διήγησιν·
ὅπως γνῶμεν ἀψευδῶς
ὅτι οὐ φάντασμα γέγονεν ἡ γέννησις Χριστοῦ

ἄλλ' ἠὺξήθη καὶ προέκοπτε
 σοφία καὶ χάριτι Θεοῦ
 ὥσπερ Λουκᾶς ἐκδιδάσκει ὁ Ἰερὸς Ἀπόστολος
 καὶ σοφὸς ἱστοριογράφος γενόμενος·
 διὸ ἄρτι τρανότερον
 τὴν ἀληθινὴν πίστιν κρατοῦσα ἡ Ἐκκλησία
 ἀσπάζεται τὴν Εἰκόνα τῆς Χριστοῦ ἐνανθρωπήσεως.
 Ὅσοι τὰς τῶν εἰκόνων μορφὰς σεπτῶς ἱστοροῦσι
 διὰ παντὸς προορῶνται
 τὸν Θεὸν τὸν ὑπεράγαθον
 καὶ γὰρ τὴν ἱστορίαν ὁ βλέπων καταμανθάνει
 τὰ τῆς Γραφῆς εἰρημένα
 πανυπέρθεα θαύματα
 νῦν γὰρ ἐκείνη βοᾷ
 καὶ αὐταὶ ἀνακραυγάζουσι
 καὶ ὡς ἀλλήλων δηλωτικαὶ
 ἀναμφιβόλων κατέχουσιν ἀλλήλων ἐναργῶς
 τὰς ἐμφάσεις καὶ τὰ πράγματα
 διὸ καὶ ταύτην σέβομεν ἀφανῶς
 καὶ ταύτας ἀνιστοροῦμεν
 σχετικῶς ἀσπαζόμενοι
 πρὸς Θεοῦ γὰρ διάγνωσιν ἄγουσι
 τοὺς ἀνθρώπους διότι νῦν
 τὴν ἀληθινὴν πίστιν κρατοῦσα ἡ Ἐκκλησία
 ἀσπάζεται τὴν Εἰκόνα τῆς Χριστοῦ ἐνανθρωπήσεως.

Ῥήματα ἀληθείας
 Βασιλείος τε ὁ Μέγας
 ἐξέθετο ἐν τῷ κόσμῳ
 θειοδῶς ἀποφθεγξάμενος
 ἡ τιμὴ τῆς Εἰκόνας
 εἰς τὸ πρωτότυπον τῶν Ἁγίων
 ἐπίσταται διαβαίνειν
 Ἰωάννης δὲ ὁ πάγχρυσος
 οὕτω φησὶν ἐκβοᾷ
 Γραφὴν νῦν τὴν κηρόχυτον

ἀληθῶς ἠγάπησα
εὐσεβείας χάριν ἕνεκα
ἀλλὰ καὶ ἡ πληθὺς τῶν Πατέρων παραδέδωκεν
οὕτω δοξάζειν καὶ φρονεῖν ἡμᾶς
ὧν τῆς μερίδος τυχόντες
τέκνα Θεοῦ γενώμεθα
καὶ εὐγνωμόνως τὸν Χριστὸν ἐνδυσάμενοι
ἵνα οὕτω τρανότερον
τὴν ἀληθινὴν πίστιν κρατοῦσα ἡ Ἐκκλησία
ἀσπάζεται τὴν Εἰκόνα τῆς Χριστοῦ ἐνανθρωπήσεως.

Θέλων ὁ πανοικτίρμων
Θεὸς ἡμᾶς διεγείρειν
ἀεὶ πρὸς μνήμην τῆς αὐτοῦ ἐνανθρωπήσεως
τὴν ὑπόθεσιν ταύτην παρέδωκε τοῖς ἀνθρώποις
διὰ τῆς χρωματοουργίας
τῶν εἰκόνων τὸ σεβάσμιον
ἀνατυποῦσθαι μορφήν
ὅπως ταύτας ἐπ' ὄψεσιν ὁρῶντες πιστεύομεν
ἅπερ λόγῳ ἀκηκόαμεν
γνωρίζοντες σαφῶς
τὴν πράξιν καὶ τὸ ὄνομα
τὸ σχῆμα καὶ τοὺς ἄθλους τῶν ἀνδρῶν
καὶ Χριστὸν στεφοδότην
στεφάνους παρεχόμενον
τοῖς Ἁγίοις ἀθληταῖς τε καὶ Μάρτυσι
δι' ὧν ἄρτι τρανότερον
τὴν ἀληθινὴν πίστιν κρατοῦσα ἡ Ἐκκλησία
ἀσπάζεται τὴν Εἰκόνα τῆς Χριστοῦ ἐνανθρωπήσεως.

Ὅμως εἶχεν ὁ Νόμος
λατρείας δικαιωμάτων
ἐν οἷς ὑπῆρχε καὶ ἄλλα πλείω τούτων ἀριθμούμενα
Χερουβὶμ καὶ λυχνίαν
καὶ τράπεζαν καὶ τὰς πλάκας
καὶ πᾶσι τούτοις ἡ δόξα

τοῦ Θεοῦ ἐπανεπαύετο ἅπερ καὶ Ἁγία φησι Ἁγίων ὀνομάζονται
 χειροποίητα ἦν αὐτὰ
 ὡς ἡ βίβλος ἡμῖν ἔδειξεν
 ἐν Ἐκκλησίᾳ δὲ Σταυρὸς καὶ Εὐαγγέλιον
 καὶ σεπτὰς Εἰκόνας πολλῶν ἀνδρῶν Ἁγίων μεγάλων
 καὶ ταύτας ἀσπαζόμεθα
 τὰ γὰρ νέα τῶν παλαιῶν ἐκτυπότερα·
 δι' ὧν ἄρτι τρανότερον
 τὴν ἀληθινὴν πίστιν κρατοῦσα ἡ Ἐκκλησία
 ἀσπάζεται τὴν Εἰκόνα τῆς Χριστοῦ ἐνανθρωπήσεως.

Σῶσον πάντας Παρθένε
 τοὺς ὀρθοδόξους σου δούλους
 κατάβαλε δὲ ταχέως
 κακοδόξων τὰ φρυάγματα
 ὑψωσόν σου τὴν ποιμνὴν
 καὶ κράτυνον τῶν πατέρων
 τὴν ἀληθέστατον πίστιν ἣν παρέδωκαν τοῖς πέρασιν·
 ἰδοὺ γὰρ πανταχοῦ
 τὴν ἄχραντον Εἰκόνα σου
 οἱ πιστοὶ ἐγχαράττοντες
 τὰ ἰάματα λαμβάνομεν
 ἐν τούτῳ φανερῶς καταπτύσσοντες
 τὴν ἄμετρον τῶν χριστιανοκατηγόρων ὀργήν·
 οὐ φέρουσι γὰρ ὄραν σου
 τῆς μορφῆς τὸ ἐκτύπωμα
 ἀλλ' ὡς κύνες ὑλακτοῦντες περισχίζονται·
 ὅτι ἄρτι τρανότερον
 τὴν ἀληθινὴν πίστιν κρατοῦσα ἡ Ἐκκλησία
 ἀσπάζεται τὴν Εἰκόνα τῆς Χριστοῦ ἐνανθρωπήσεως.

Γ) (Μ. Λαύρας Γ27 φφ. 83α-84α)
 Κονδάκιον τῆ Α' Κυριακῆ τῶν Νηστειῶν. Ἦχος δ'. Ὁ ὑψωθεὶς
 ἐν τῷ σταυρῷ
 Ὁ ἐν εἰκόνι σου Θεὸς διαπλάσας
 καὶ ἐν φουσήματι ζῶν χαρισάμενος

τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος παντοδύναμη
χρόνοις ἐν ὑστέροις δὲ
σαρκωθεὶς ἐκ Παρθένου
φέρεις ἀπεικόνισμα τῆς βροτείας οὐσίας
ὄθεν καὶ νῦν εἰκόναν σου Χριστέ
καὶ τῶν Ἁγίων πιστῶς ἀσπαζόμεθα.

Ὅθεν Προφήταις φαίνῶς
πάλαι καταγγελθέντα
καὶ τύπους καὶ ἐμφάσεις καὶ νόμῳ κηρυχθέντα
προγιγνωσκόμενον Θεὸν
καὶ ἐκ τῆς Παρθένου
γνωρισθέντα ἐν σαρκὶ
καὶ ἄνθρωπον γενόμενον
καταλάμποντα
ἡμῖν ὁμοούσιον
πλὴν τῆς ἁμαρτίας
σαρκωθέντα καὶ ταφέντα
καὶ ἔγερσιν θεῖαν παράσχοντα
τῇ τριημέρῳ
φωσφόρῳ ἐγέρσει
ἀναληφθέντα τε αὐτόν
πρὸς τὸν Πατέρα
τοῦτον καὶ ἡμεῖς
εἰκόνη ἀνιστοροῦμεν
καὶ τῶν Ἁγίων πιστῶς ἀσπαζόμεθα.
Οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ
Πνεύματι Ἁγίῳ
λαβόντες οὐρανόθεν
καὶ γλώσσαις μερισθέντες
ἔθνη ἐφώτισαν πιστῶς
ὄθεν καὶ Μαρτύρων
συνοδία ἢ τερπνὴ
τὰ εἰδῶλα μετέβαλον
τὴν γῆν θεογνωσίᾳ πλουτήσαντες
καὶ ... Πατέρων

μακαρίαί και ἅγιοι ἐξ σύνοδοι
 αἰρέσεις·
 νυνὶ δὲ και ἡμεῖς
 ὀρῶντες μανίαν
 τῶν δεινῶν και ἀσεβῶν
 εἰκονομάχων
 κτίσαντες τὸν νοῦν και τὴν καρδίαν ἀνιστοροῦμεν
 σοῦ τὴν εἰκόνα
 και τῶν Ἀγίων πιστῶς ἀσπαζόμεθα.

Ἰπὸ μυρίων ὁ δεινῶς
 πολέμων συγκροτήσας
 ἐχθρῶν τὴν Ἐκκλησίαν
 οὐδόλως ἠδυνήθη
 παρασαλεῦσαι τὸν ἕτερον·
 πείρα γὰρ ὑπάρχει
 στερεὰ ὁ Χριστός·
 διὸ οὐ σαλευθήσεται
 δι' αὐτῆς γὰρ τὸ αἷμα ἐξέχεεν
 τὸ τιμιώτατον
 ἐπὶ ξύλου ἵνα ταύτην
 θεμέλιον πιστῶν ἀπεργάσῃ
 ἐν ταύτῃ τοῦ Χριστοῦ
 τὴν θεῖαν εἰκόνα
 καθορῶντες και Μαρίας
 τῆς Θεοτόκου και τῶν Μαθητῶν
 Μαρτύρων τε και Ὁσίων
 και τῶν Ἀγίων πιστῶς ἀσπαζόμεθα.

VII) KANONAS

(Διονυσίου 58 φφ. 102β-105α, Βατοπεδίου 1183 φφ. 97β-99β και Ἰβήρων 42 φφ. 52β-55β)⁴²

42. Τὰ ἐντὸς τῆς ἀγκύλης Τροπάρια, τὰ ὁποῖα προέρχονται ἀπὸ τὸν κώδικα Ἰβήρων 42, ἀντικαθιστοῦν τὰ δύο πρῶτα Τροπάρια τῆς κάθε Ὡδῆς (μὲ ἐξαίρεση τὴν Θ' ποὺ παραδίδει μόνον ἕνα) και ἔχουν θέμα τὴν ἐορτὴ τῆς Ὁρθοδοξίας, βλ. παραπάνω, ὑποσ. 40. Οἱ διαφοροποιήσεις σὲ σχέση μὲ τὰ ὑπόλοιπα τροπάρια τῆς κάθε Ὡδῆς, οἱ ὁποῖες ἀπαντοῦν

Κανὼν εἰς Ἁγίους Προφήτας φέρων Ἀκροστοιχίδα τή-νδε Χορὸς
κροτείσθω τῶν Προφητῶν εὐστόχως. ᾠχος πλ. α'

ᾠδὴ α'. Ἰππον καὶ ἀναβάτην
Χάριν μοι δωρηθῆναι τοῦ θεοῦ Πνεύματος
τὴν σεπτὴν ὑμῶν μνήμην
ὕμνουῦντι τὸν παναίτιον
Χριστὸν ἱκετεύσατε
καὶ πταισμάτων ἄφεσιν
ὡς Προφητῆται τῆς θείας Χάριτος.

Ὅργανα θεοπνεύστων λογίων ἡχητικὰ
καὶ ἔσοπτρα τῆς θείας
μαρμαρυγῆς τὴν ἔμφασιν
ἐνθέως δεχόμενα
τοὺς Προφήτας ἅπαντες
οἱ θεόφρονες ἀνυμνήσωμεν.

[Χάρις Ὁρθοδοξία ζωὴ τιμὴ καὶ χαρὰ
τῇ σεπτῇ Ἐκκλησίᾳ
πρὸς Θεοῦ πρυτανεύεται
τὴν γὰρ πρὶν εὐπρέπειαν τῶν εἰκόνων
πάλιν ἀπολαβοῦσα νῦν καλωπίζεται.
Ὅρος Ὁρθοδοξίας καὶ ἀσεβείας θεσμὸς
πο...καὶς προμηθείαις
βασιλικαῖς τε νεύσεσι
θείαις ἐμπνεύσεσι νῦν κυροῦται
σέβας γὰρ τῶν εἰκόνων ἀνακαινίζεται.]
Ῥήματα τὰ τοῦ Νόμου ἐν ὄρει τοῦ Σινᾶ
Μωυσῆς ὁ θεόπτης
παρὰ Θεοῦ δεξάμενος
τὴν ὄψιν λαμπρύνεται

στὸν προαναφερθέντα Ἰβηρητικὸ κώδικα, καταγράφονται σὲ κριτικὸ ὑπόμνημα κάτω ἀπὸ τὸ κείμενο. Σημειωτέον ἐπίσης ὅτι τὰ ἐπιπλέον δύο Τροπάρια τῆς Στ' ᾠδῆς παραλείπονται ὀλόκληρα ἐξ αἰτίας τῆς δυσανάγνωστης στὸ σημεῖο αὐτὸ μορφῆς τοῦ χειρογράφου.

θεοπτίας χάριτι
σημειούμενος ό θεσπέσιος.

Όμβροις θεογνωσίας τήν θάλασσαν τών παθών
τήν τής πολυθειάς
προφητικάι νεφέλαι Θεοῦ
μετ' ἤχου κατέκλυσαν
μοναρχίας δύναμιν
θεοφρόνως ἀνακηρύττουσα.

Σάλπιγγες θεηγόροι Μητέρα σε τοῦ Θεοῦ
ἐπ' ἐσχάτων αἰώνων
γενησομένην Πάναγνε
Προφήται θεσπίζουσι
μυθέντες ἄνωθεν
Θεοτόκε τὰ σὰ μυστήρια.

Ἦδῆ γ'. Ὁ πήξας ἐπ' οὐδενός
Κιθάρα τῷ τοῦ πνεύματος πλήκτρῳ κρουόμεναι
οἱ Προφήται πάντες τὸ παναρμόνιον
μέλος τῆς σῆς γνώσεως Χριστέ
πᾶσι θεηγοροῦντες
τοῖς φιλοθέοις ἀνακηρύττουσιν
ἄνωθεν πλουτοῦντες τὴν ἔλαμψιν.

Ρομφαῖαι ἐξαγειρόμεναι τῇ προστάξει σου
οἱ Προφήται πάντες τὴν πολυτάραχον
πλάνην διακόπτουσι Χριστέ
θείαν σου δυναστείαν
οἱ εὐσεβεῖς περιζωσάμενοι
καὶ τὸ ἀκατάληπτον κράτος σου.
[Κροτεῖτω τὰ νικητήρια ἐορτάζουσα
Ἐκκλησία παρὰ τῶν Ὁρθόδοξων λαῶν
τῶν αἵρετιζόντων γὰρ ὄφρὺς
ἐνδίκως καθηρέθη

καὶ κατησχύνθη νῦν τὰ πρόσωπα
τῶν μὴ προσκυνούντων τὰς θείας μορφάς.

Θανάτῳ νῦν οὐρανὸς τῇ γῆ ἀγαλλίασιν
ἐπὶ τῇ ἐγέρσει τῆς θείας πίστεως
νέφος ἀσέβειας ζοφερόν
ἐπήρθη γὰρ ἐκ μέσου
καὶ χαρμονὴ παναληθέστατα
τῆς Ὁρθοδοξίας ἐξέλαμψεν.]

Οἱ θεῖοι καὶ νοητοὶ κρατῆρες τῆς γνώσεως
οἱ Προφῆται πάντες τὴν γῆν ἐμέθισαν
προδιατυποῦντες ἐμφανῶς
τῆς σῆς οἰκονομίας
τὸ δυσθεώρητον μυστήριον
ἄλλος ἀλλαχοῦ ἐξεκήρυττον⁴³.

Τὸ πάλαι προορισθὲν Παρθένε μυστήριον
καὶ πρὸ τῶν αἰῶνων προγινοσκόμενον
τῷ πάντα γινώσκοντι Θεῷ
χρόνων νῦν ἐπ' ἐσχάτων
ἐν τῇ νηδύϊ σου Πανάμωμε
πέρας εἰληφὸς ἀναδέδεικται.

Ἦδὴ δ'. Τὴν θεῖαν ἐννοήσας σου κένωσιν
Ἐν πνεύματι Προφῆται φθεγγόμενοι
τῆς ἀληθείας ἀπλανεῖς
φωστῆρες ὠφθητε πάνσοφοι
καταφωτίζοντες πάντα
τὰ ἔθνη τῇ τοῦ βίου λαμπρότητι.

Ἴδου νῦν τὰς ἐκβάσεις θεούμενοι
τῶν εἰρημένων ὑφ' ὑμῶν

---

43. ἐξεκήρυττον: σὲ κηρύττοντες.

Προφητῆται θεῖοι δοξάζομεν
τὸν δι' ὑμῶν κηρυχθέντα
καὶ ἔργῳ τὰς προρόρήσεις πληρώσαντα.

[Ἐπαύθη πονηρία παράνομος
ἀθέων εἰκονοκαυστῶν
καὶ σωτηρίας ἐγγήγερται
κέρας ἡμῖν τοῖς ἐν πίστει
τιμῶσι τοῦ Χριστοῦ τὴν ἐμφέρειαν.

Ἰάθη τὸ τῆς πίστεως σύντριμμα
πρὸς εὐρωστίαν σωστικὴν
ἀνακληθέν θεῖῳ νεύματι
τῶν εὐσεβῶν βασιλέων
τιμᾶν νομοθετούντων τὰς θείας μορφάς.]

Σοφία θεϊκῆ φωτιζόμενοι
τὴν τῶν ἐθνῶν προσαγωγὴν
τῇ θεία αἴγλῃ προέγνωτε
τοῦ Ἰωήλ τε τὴν πτώσιν
καὶ πάντων ἀγαθῶν τὴν ἐρήμωσιν⁴⁴.

Θεὸν σεσαρκωμένον ὀψόμενοι
ἐπὶ τῆς θείας φυλακῆς
σταθέντες τοῦτον πανόλβιοι
κατηξιώθητε βλέπειν
ἐξ ὄρους τῆς Παρθένου ἐρχόμενον.

Ἦδὲ εἴ. Ὁ ἀναβαλλόμενος
᾿Ωρθισε τὸ πνεῦμα σου πρὸς τὸν καθήμενον
ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ ἐπηρομένου
Ἦσαῖα πάνσοφε
καὶ ταῖς ἄνω τούτῳ χορείας συνηρίθμησαι.

44. ἐρήμωσιν: ἐκπλήρωσιν.

Τὰς γλώσσας τῷ πνεύματι κυχρῶντες Ἅγιοι
τοὺς λόγους τοῦτου τῆ οἴκουμένη
εὐσταθῶς φθεγγόμενοι
τῆς θεογνωσίας τὸ φέγγος ἐτρανώσατε.

[Ὡς ὠραία σήμερον νύμφη κεκόσμηται
λελαμπρυσμένη ἡ Ἐκκλησία
καλλονὴ προλάμπουσα
τῶν εὐπρεπεστάτων εἰκόνων τοῖς πυκάσμασιν.

Τὴν εἰς τὸ πρωτότυπον τιμὴν προβαίνουσαν
ἐκ τῶν εἰκόνων καταμαθόντες
σχετικὴν προσκύνησιν
προσφέρομεν ταύταις καὶ πόθῳ ἀσπαζόμεθα.]

Ὡσπερ καταγώγιον⁴⁵ Θεοῦ γενόμενοι
τὰ ὑπὲρ φύσιν τελοῦνται⁴⁶ τοῦτον
ἐν ὑμῖν ἐσχίκατε
ὦ νῦν παρεστῶτες⁴⁷ ὑπὲρ ἡμῶν πρεσβεύσατε⁴⁸.

Νοῦν αὐτοῦ τὸν πάνσοφον καὶ τὴν ἀρχαίαν βουλήν
ἡμῖν Προφῆται τῆς ἀληθείας
ὁ Θεὸς ἐγνώρισεν
ὁ ἐκ τῆς Παρθένου τεχθεὶς ὡς μόνος εὐσπλαγχο⁴⁹.

Ἰδὲ σί. Μαινομένην κλύδωνι
Πολιτείαν ἔνθεον εὐσεβείας
λόγον ἀληθῆ
κεκτημένοι κήρυκες
τοῦ Δεσπότη παναληθεῖς
θείας σαρκώσεως ὥφθητε.

---

45. καταγώγιον: καταγώγια.

46. τελοῦνται: τελούντες.

47. παρεστῶτες: παρεστήκατε.

48. πρεσβεύσατε: πρεσβεύοντες.

49. ὡς μόνος εὐσπλαγχο: ἀνθρώποις ὅμοιος.

Ἦρωμην θεϊαν ἔχοντες
 Βασιλέων ἄσχετον ὄρωμην
 θηρῶν τὰ στόματα ἐφράξατε
 καὶ ἐκ γαστροῦς
 τοῦ κήτους σῶοι ἀνήχθητε.

Οἱ ἐκ μήτρας Ἅγιοι
 καὶ τῷ κόσμῳ λάμποντες παντὶ
 ἀρετῆς διδάσκαλοι γενόμενοι
 καὶ φυτουργοὶ
 Προφηταὶ πάντες πανόλβιοι.

Φιλοθέους ἔχοντες διανοίας
 γέννησιν τὴν σὴν
 οἱ Προφηταὶ Δέσποινα προήγγειλαν
 τυπωτικῶς
 καὶ πολυτρόποις συμβόλοις Ἀγνή.

Ἦδὴ ζ'. Ὁ ὑπερυψούμενος
 Ἦ ἀπειροδύναμος τοῦ Κυρίου πρόσταξις
 ἐν λάκκῳ τοὺς λέοντας ἐχαλιναγώγησε
 βοῶντι τῷ Προφήτῃ
 ὁ Θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Τριάδος ἰσάριθμοι τῆς σεπτῆς ὑπάρχοντες
 τὴν φλόγαν κατέσβεσαν οἱ Παῖδες οἱ ἅγιοι
 συμφώνως μελωδοῦντες
 ὁ Θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

[Ἦ πατροπαράδοτος εἰκόνων προσκύνησις
 τὴν εἰς τὸ πρωτότυπον τιμὴν διαβαίνουσαν
 σαφῶς ὑποσημαίνει
 τοῖς ἐν πίστει σεβομένοις.

Τὸ σαρκομοιόμορφον τοῦ Κτιστοῦ ἐκτύπωμα
 καὶ τῆς Θεομήτορος καὶ πάντων Ἀγίων μορφὰς

τιμῶντες σωτηρίας
δι' αὐτῶν τρυφήν αἰτοῦμεν.]

Ὡς φωστῆρες λάμποντες ἀρετῆς τοῖς ἄνθεσι
τὴν γῆν οὐρανῶσατε Ἀβραὰμ ἀπόγονοι
Προφηταὶ μελωδοῦντες
ὁ Θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Νόμοις τοῖς τῆς φύσεως ὑπερέβης Δέσποινα
τεκοῦσα τὸν Κύριον τοῦ Νόμου δεσπόζοντα⁵⁰
ᾧ πάντες μελωδοῦμεν⁵¹
ὁ Θεὸς εὐλογητὸς εἶ⁵².

Ὡδὴ ἡ. Σοὶ τῷ παντουργῷ
Ἐνδον τῆς τρυφῆς τοῦ Παραδείσου ὄντως
Προφηταὶ θεόληπτοι χορείαν στήσαντες
πάντας τοὺς πίστει ὑμᾶς ἀνευφημοῦντας
ρύσασθε κινδύνων Χριστὸν ἐκδυσωποῦντες.

Ἕμνον οἱ πιστοὶ τοῖς θεηγόροις πᾶσι
Προφῆτες προσφέρομεν χορείαν πλέξαντες
πάντες οἱ τούτων τοῖς λόγοις στηριχθέντες
καὶ ταῖς προφητείας αὐτῶν βεβαιωθέντες.

[Ἐλαμψεν ἡμῖν θεοκινεῖτω νεύσει
ὡς σέλας Σωτήρ ...
δωρῆται καὶ θείας βασιλίδος
τὸ ἀρχαῖον κάλλος καὶ σέβας τῶν εἰκόνων.

Ἐψωσε τῶν ταπεινῶν τὸ κέρασ
καὶ θράσος ... ὑπερηφάνων ἐχθρῶν

---

50. τὸν Κύριον τοῦ Νόμου δεσπόζοντα: ἀπάτορα τὸν πρώην ἀμήτορα.

51. ᾧ πάντες μελωδοῦμεν: οὐπερ τῆς ἐμφερείας.

52. ὁ Θεὸς εὐλογητὸς εἶ: προσκυνῶ πιστῶς τὸ εἶδος.

τῶν μὴ τιμώντων μορφῆς αὐτοῦ τὸν τύπον
ὄν οἱ εὐσεβοῦντές σε πόθῳ προσκυνοῦμεν.]

Σκεύη νοητὰ τῆς εὐωδίας πᾶσι⁵³
Προφηῆται τοῦ πνεύματος σαφῶς γεγόνατε⁵⁴
πάντα τὰ ἔθνη πρὸς γνῶσιν ὀδηγοῦντες
καὶ ὑπερυψοῦντες Χριστὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

Τὴν ἐκ τοῦ Πατρὸς θεαρχικὴν ἀκτῖνα⁵⁵
Παρθένε γεγέννηκας σαρκὸς προσλήμματι
ὄθεν ἀπαύστως τὸ χαῖρε σοι βοῶμεν
καὶ ὑπερυψοῦμεν Χριστὸν εἰς τοὺς αἰῶνας⁵⁶.

Ῥδὴ θ'. Ἡσαΐα χόρευε
Ὅμοφρόνως δεῦτε νῦν
τοὺς Προφήτας πάντες τοὺς σεπτοὺς
θαυμάτων τοὺς τελετὰς τῶν ὑπερφυῶν
τὸ λῆμμα τὸ ἔντιμον
τὴν ἐκλογὴν τὴν ἐξ Ἰακώβ
ὡς προκηρύξαντας
τὸν Δεσπότην μεγαλύνομεν.

[Ὁ λειμὼν ὡς ἀνθέσι μυριπνόοις
τέρπει τοὺς πιστοὺς
τῆς Ἐκκλησίας Χριστοῦ
ταῖς εἰκονικαῖς Ἁγίων μορφώσεσι
καὶ πρὸς ζῆλον ἀεὶ
τῆς αὐτοῦ θείας μιμήσεως
καὶ τῷ πόθῳ καθαρίζει ψυχάς.]
Χαρμονῆς προάγγελοι παγκοσμίου

53. πᾶσι: πάντες.

54. τοῦ πνεύματος σαφῶς: τοῦ Πατρὸς τῶν ὄλων.

55. ἀκτῖνα: σοφίαν.

56. καὶ ὑπερυψοῦμεν Χριστὸν εἰς τοὺς αἰῶνας: καὶ τὸν σὸν τιμῶμεν ἐν πίστει χαρακτηῖρα.

κήρυκες φαιδροὶ
καὶ γνώσεως θησαυροὶ καὶ φωτοειδῆ
σοφίας γεγόνατε
παναληθῆ στόματα ἄγνὰ
γλῶσσαι τοῦ πνεύματος
τοῦ ἁγίου πανσεβάσμιοι.

Ὡς Προφῆται πάνσοφοι
τὸν τῶν ὄλων κτίστην Θεὸν
ὀρῶντες ὡς ἐφικτὸν καὶ τῆς παρ' αὐτοῦ
λαμπάδος πληρούμενοι
τοὺς τὴν ὑμῶν μνήμην εὐσεβῶς⁵⁷
πίστει γεραίροντας
ἐκ κινδύνων διασώσατε.

Σωτηρίας πρόξενος
τοῖς ἀνθρώποις γέγονας Ἄγνη
σωτῆρα καὶ λυτρωτὴν τὸν δημιουργὸν
τεκοῦσα Πανάμωμε
τὸν διὰ σοῦ πᾶσιν ἰλασμὸν
τοῖς μεγαλύνουσι
σὲ Παρθένε παρεχόμενον.

---

57. εὐσεβῶς: εὐλαβῶς.

SUMMARY

The hymnography of Sunday of Orthodoxy that is expelled from the book of the *Triodion* and the unpublished hymns

By Chrysovalantis Ioannidis, *PhD in Theology*

The hymnography of Sunday of Orthodoxy, which is contained on the form book called *Triodion*, has character triumphantly and pumped her subjects mostly from the feast of the restoration of the icons, but with several relics from the former liturgical layers of Sunday of Prophets. Consequently, except the hymns which are included in the *Triodion*, we find additional hymnography texts in various publications of liturgical texts and additional unpublished hymns in the manuscript codes, on the subject of both the icons and the older feast of Prophets.

Specifically, two sequences of *Heirmos* have been identified in first plagal mode, five *Kathesmata*, three *Exaposteilaria*, two *Idiomela*, two rows of *Prosomeia Troparia*, one *Canon of the Prophets*, created by Theophanes Graptos, and four complete *Kontakia*, as well as a few individual *Troparia* coming from the Asmatic and Monastic Testament of the 10st-12st Century. Between them, the three *Kontakia*, the *Canon* and many of the remaining *troparia* have until now been unknown. The sources, according to which the texts of the unpublished hymns of the Sunday of Orthodoxy are recorded and presented, are exclusively manuscript codes, and more specifically, *Triodia*, *Kontakaria* and a Paleo-Byzantine musical *Sticherarion*.